

JAARLIJKS CONGRES – MENTALISEREN – 2^E EDITIE

7 februari 2019
Mercure, Zwolle

Mentaliseren betekent dat je na kunt denken over wat jij zelf denkt en voelt, evenals over hetgeen anderen denken en voelen.

Het vermogen om te mentaliseren helpt ons als mensen om betekenis en intenties toe te schrijven aan het gedrag van anderen. Met andere woorden: het helpt ons anderen te begrijpen. In interacties met andere mensen is kunnen mentaliseren dus enorm belangrijk. Lukt iemand dat niet of niet

Nu is dat vermogen niet bij iedereen even goed ontwikkeld en bij sommige mensen neemt dat ronduit problematische vormen aan. Mensen met autisme, een (borderline) persoonlijkheidsstoornis, hechtingsproblemen, depressieve en suïcidale problematieken, worstelen vaak met mentaliseren. En dat heeft dan weer zijn weerslag op hun presteren op school, het werk, de kwaliteit van hun partnerrelatie, hun ouderschap, enzovoort. Maar ook professionals dienen hun eigen proces van mentaliseren in controle te houden, hetgeen niet altijd even gemakkelijk blijkt te zijn in de weerbarstige praktijk.

Tijdens dit congres delen vooraanstaande wetenschappers en uitvoerende experts / professionals hun inzichten en praktische handreikingen ten aanzien van de manier waarop je het mentaliseren bij verschillende doelgroepen (patiënten, cliënten en leerlingen) kunt ondersteunen en de wijze waarop je ook zelf in positief kunt blijven.

Doelgroep

Dit congres is gericht op HBO- en academisch opgeleide hulpverleningsprofessionals die in hun werk te maken krijgen met cliënten of patiënten die problemen ervaren met mentaliseren.

Leerdoelen

- Recent wetenschappelijk onderzoek en implicaties voor de praktijk;
- Mentaliseren in neuro-biologisch perspectief;
- Mentaliseren en gehechtheid bij kindertherapie;
- Ondersteunen van mentaliseren bij mensen met een LVB;
- Ondersteunen van mentaliseren bij mensen met een ASS;
- Ondersteunen van mentaliseren bij professionals die werken met mensen suïcidale klachten;
- Ondersteunen van mentaliseren bij mensen met een persoonlijkheidsstoornis.

Programma

09.15 uur Registratie en ontvangst met koffie en thee

10.00 uur Opening congres en inleiding op het thema door dagvoorzitter Dr. Guido van de Luitgaarden

10.15 uur Dr. Joost Hutsebaut [Viersprong] - Mentaliseren: van onderzoek naar praktijk

11.00 uur Dr. Fabienne Naber [Erasmus Universiteit Rotterdam] - Mentaliseren: de wisselwerking tussen brein en omgeving

11.45 uur Pauze

12.15 uur Drs. Nicole Muller [De Jutters] - Mentaliseren en hechting

13.00 uur Lunchbuffet

14.00 uur Deelsessie 1

A Dr. Paula Sterkenburg [VU] - Ondersteunen van mentaliseren bij mensen met een (licht) verstandelijke beperking

B Kobe Vanroy [Autisme Centraal] - Ondersteunen van mentaliseren bij mensen met een ASS

15.00 uur Pauze en wissel

15.30 uur Deelsessie 2

A Drs. Liesbet Nijssens [Viersprong] - Ondersteunen van mentaliseren bij mensen met een persoonlijkheidsstoornis

B Drs. Saskia Knapen [Altrecht] - Ondersteunen van mentaliseren bij professionals

16.30 uur Afsluiting

Sprekers en hun bijdrage

Dr. Joost Hutsebaut

Bijdrage: Van wetenschap naar praktijk

Joost is opgeleid tot klinisch psycholoog en deed zijn promotie-onderzoek aan de K.U.Leuven. Hij werkt als behandelaar en onderzoeker bij de Viersprong en is als zodanig ook verbonden aan het Kenniscentrum Persoonlijkheidsstoornissen.

Problemen met mentaliseren liggen aan de basis van veel verschillende vormen van psychische problematiek. Daarom kan elke behandeling en begeleiding ook voordeel halen uit een beter begrip van wat mentaliseren is en hoe dit kan bijdragen aan de verbetering van problemen. In deze inleidende bijdrage wordt het concept mentaliseren uitgelegd en wordt de link gelegd met gehechtheid en epistemisch vertrouwen. Op een concrete en toepasbare manier worden handvatten gegeven hoe behandelaars vanuit diverse achtergronden aspecten hiervan kunnen toepassen in hun praktijk.

Dr. Fabienne Naber

Bijdrage: Mentaliseren: de wisselwerking tussen brein en omgeving

Fabienne is van huis uit biologe en doet als Universitair Hoofddocent aan de Erasmus Universiteit Rotterdam onderzoek naar de relatie tussen neurologie, gedrag en begeleiding bij mensen met een autismespectrumstoornis.

Mentaliseren is het begrijpen van gedragingen, emoties en gevoelens door herkennen en koppelen aan eigen kennis over die specifieke gedragingen, emoties en gevoelens. Deze kennis wordt in de loop van het leven opgedaan. Het koppelen van kennis met waarneming vindt plaats in het brein, maar de omgeving speelt hierbij een belangrijke rol. In deze plenaire presentatie wordt uitgelegd hoe mentaliseren in het brein plaatsvindt, hoe de

omgeving van invloed kan zijn in het verwerken van deze informatie en hoe interventies mentaliseren kunnen beïnvloeden.

Drs. Nicole Muller

Bijdrage: Mentaliseren en hechting

Na acht jaar gewerkt te hebben met klinisch opgenomen adolescenten in de jeugdpsychiatrie, werkt Nicole nu ruim 20 jaar ambulant met kinderen en jongeren met hechtingsproblematiek, trauma en zich ontwikkelende persoonlijkheidsproblematiek. Daarbij heeft zij zich gespecialiseerd in de behandeling van adoptie en pleegkinderen en hun gezinnen. Sinds twaalf jaar werkt Nicole voornamelijk met Mentaliseren Bevorderende Therapie, zowel als gezinstherapeut als ook als psychotherapeut individueel en in groepen. De hechtingstheorie is een deel van het fundament van Mentalization Based Therapy (MBT). In deze presentatie zal het verband tussen hechting en mentaliseren worden toegelicht, waarbij theorie wordt gekoppeld aan de klinische praktijk aan de hand van MBT bij kinderen tot 12 jaar met hechtingsproblemen.

Dr. Paula Sterkenburg

Bijdrage: Mentaliseren en (L)VB

Paula is gz-psycholoog/therapeut bij de afdeling psychotherapie van Bartiméus in Doorn en universitair docent aan de VU, Afdeling Ontwikkelingspedagogiek Faculteit der Gedrags- en Bewegingswetenschappen en Public Health research Institute (APH) te Amsterdam. Ze is samen met Francien Dekker auteur van het boek 'Metalliseren kan je leren'. Verder is zij begeleider van het project 'Ontwikkeling van een protocol voor Mentaliseren Bevorderende Therapie (MBT) voor volwassenen met psychische/psychiatrische problemen én een visuele beperking (MBT-VI) en Mentaliseren Bevorderende Begeleiding voor hun verwanten en begeleiders (MBB-VI).

Hoe mensen met een (licht) verstandelijke beperking te ondersteunen in het proces van mentaliseren? Welke kennis vooraf is noodzakelijk, alvorens met mentaliseren aan de slag te gaan in relatie tot deze doelgroep hulpvragers. Deze vragen staan centraal in de deelsessie onder leiding van Paula Sterkenburg.

Kobe Vanroy

Bijdrage: Mentaliseren en ASS

Kobe is educatief medewerker van Autisme Centraal. Met ervaring als leerkracht en leerlingbegeleider van normaalbegaafde jongeren met autisme in het speciaal onderwijs, geeft hij onder meer theoretische en praktische cursussen omtrent autisme.

Kobe legt in zijn praktijkgerichte bijdrage de nadruk op het ondersteunen van mensen met een autisme spectrum stoornis bij het proces van mentaliseren. Wat zijn de (on)mogelijkheden en welke kennis is beschikbaar om dit proces in de praktijk gestalte te geven?

Drs. Liesbet Nijssens

Bijdrage: Ondersteunen van mentaliseren bij mensen met een persoonlijkheidsstoornis

Liesbet Nijssens is psycholoog en psychoanalytisch psychotherapeut bij de Viersprong, een GGZ instelling voor kinderen, jongeren en volwassenen met ernstige problemen in hun persoonlijkheid, gedrag en/of gezin. Zij is trainer, supervisor en consultant bij MBT - Nederland en PhD student aan de Katholieke Universiteit Leuven.

Liesbet legt in deze deelsessie de focus op mentaliseren in relatie tot persoonlijkheidsstoornissen. Hoe kunnen we het ontstaan van persoonlijkheidsstoornissen begrijpen, en welke rol heeft mentaliseren hierin? De deelnemers leren hoe je hiaten in het mentaliseren kan herkennen, en hoe je hiermee rekening kan houden in de behandeling. Tot slot staat Liesbet stil bij de do's en don'ts in het werken met patiënten met een persoonlijkheidsstoornis.

Drs. Saskia Knapen

Bijdrage: Mentaliseren en suïcidaliteit

Saskia is psychiater en werkzaam bij AMBIT Persoonlijkheidsstoornissen, onderdeel van Altrecht. Zij is gespecialiseerd in MBT en participeert binnen het Kenniscentrum Persoonlijkheidsstoornissen op het gebied van EPA Persoonlijkheidsstoornissen en Geïntegreerde Richtlijn Behandeling.

Werken met mensen met ernstige complexe problemen, waaronder suïcidaliteit, zet niet alleen het mentaliserend vermogen van deze mensen onder druk, maar ook van degenen die hen bijstaan in hun problematiek. Ernstige suïcidaliteit bijvoorbeeld roept ook iets op bij ons als hulpverleners. Dit zet ons vermogen tot goed overwegen en besluiten onder druk en zet ons soms aan tot niet helpende acties wat kan leiden tot falen van de hulpverlening of het contact. Soms kan dit zelfs hele systemen (organisaties) onder druk zetten, wat kan leiden tot steeds verdere escalatie van vaak regels, protocollen en restricties in wanhopige poging grip te krijgen op de situatie. In deze deelsessie gaat Saskia in op deze neerwaartse spiraal, de relatie met mentaliseren en geeft zij handreikingen hoe je hiermee om kan gaan en uit deze spiraal kan blijven.

Dr. Guido van de Luitgaarden

Bijdrage: Dagvoorzitter

Guido is opgeleid als sociaal-pedagogisch hulpverlener en werkte in die hoedanigheid onder meer in het sociaal-cultureel werk. Hij was gedurende 16 jaar als senior onderzoeker en docent werkzaam bij Zuyd Hogeschool, lectoraat Sociale Integratie. Guido promoveerde aan de University of Salford (VK) op een proefschrift over oordeels- en besluitvorming bij vermoedens van kindermishandeling. Sinds 2006 is hij verbonden aan het Euregionaal Congresburo en het Centrum voor Educatie en Supervisie. Daarnaast is hij echtgenoot en (pleeg)vader. Ook is hij voorzitter van de Raad van Toezicht van het Steunpunt Mantelzorg Zuid.